

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ФАКУЛЬТЕТ МЕХАНІКИ, ЕНЕРГЕТИКИ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ
КАФЕДРА УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ ТА БЕЗПЕКА
ВИРОБНИЦТВА**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ ТА ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ

2022-2023 н.р.

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ:

Рівень вищої освіти – Другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань - 24 Сфера обслуговування

Спеціальність – 242 Туризм

Освітньо-професійна програма – Туризм

Кількість кредитів – 4

Рік підготовки – 1, семестр – 2

Компонент освітньо-професійної програми – вибіркова.

Дні занять – відповідно до розкладу занять у ЛНУП.

Консультації – онлайн і офлайн відповідно до графіку консультацій кафедри.

Мова викладання – українська.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧІВ:

Ковальчук Юрій Олексійович, кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри управління проектами та безпеки виробництва.

Контактна інформація:

Адреса: 80381, вул. Шевченка, буд 23, кв2
м. Дубляни, Львівський район, Львівська область
e-mail: yurakovalchuk11@gmail.com
Телефони: робочий +38 (032) 224-29-79;
мобільний +38-097-13-22-594.

Викладач з 32-річним досвідом, автор та співавтор понад 55 наукових статей, 4 наукових монографій, 35 тез конференцій, 65 навчально-методичних розробок.

Читає курси: Безпека життєдіяльності та охорона праці, Охорона праці в галузі та цивільний захист.

Наукові інтереси: дослідження безпеки праці при сільськогосподарських роботах, аграрне дорадництво та розробка систем управління охорони праці для різних агроформувань.

Мазур Ігор Богданович, кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри управління проектами та безпеки виробництва.

Контактна інформація:

Адреса: 80356, вул. Л. Українки, 7а, с.Сопошин, Львівський район, Львівська область.
e-mail: igormazur004@gmail.com
Телефони: робочий +38 (032) 224-29-60;
мобільний +38-067-49-46-952.

Викладач з 32-річним досвідом, автор та співавтор понад 64 наукових статей, навчального посібника, 35 тез конференцій, 61 навчально-методичних розробок.

Читає курси: Безпека життєдіяльності та охорона праці, Охорона праці в галузі та цивільний захист.

Наукові інтереси: аналітичні методи безпеки технічних і людино-машинних систем у сільському господарстві; моделювання процесів формування та виникнення травмонебезпечних і аварійних ситуацій на виробництві. проектування систем безпеки виробництва, удосконалення систем безпеки життєдіяльності та цивільного захисту.

Анотація курсу. Освоєння дисципліни “ Охорона праці в галузі та цивільний захист ” дозволить здійснювати професійну діяльність за спеціальністю з урахуванням безпеки праці та ризику виникнення різних небезпек з точки зору захисту населення, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об’єктах господарювання, а

також формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку

Навчальна дисципліна “ Охорона праці в галузі та цивільний захист” є вибірковою навчальною дисципліною, що належить до циклу професійної підготовки за освітньо-професійною програмою “Туризм” спеціальності 242 Туризм галузі знань 24 Сфера обслуговування, яка викладається в 2 семестрі в обсязі 4 кредити. Підсумковий контроль – залік.

Метою вивчення курсу “Охорона праці в галузі та цивільний захист” є надання знань, умінь, здібностей для здійснення ефективної професійної діяльності шляхом забезпечення оптимального управління охороною праці, з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об’єктах господарювання.

Завдання курсу – ефективно вирішення завдань професійної діяльності з обов’язковим урахуванням вимог охорони праці та гарантуванням збереження життя, здоров’я та працездатності працівників у різних сферах професійної діяльності та забезпечення безпеки персоналу та захисту населення в небезпечних та надзвичайних ситуаціях і формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки, матеріальних та культурних цінностей в межах науково-обґрунтованих критеріїв прийнятного ризику.

Формат курсу – проведення лекцій і практичних занять та консультацій для кращого розуміння тем; виконання самостійної роботи здобувачами; проведення наукових досліджень та опублікування їх результатів (написання статей, тез конференцій, доповідей круглих столів і семінарів).

В карантинних умовах COVID-19 та воєнного стану в Україні допускається проведення лекцій і практичних занять у дистанційній формі з використанням платформ: Moodle, Microsoft Teams, Zoom, Google Hangout Meet, Skype, Viber.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни (зміст)

Розділ 1. Охорона праці в галузі

Тема 1. Організаційно-правові основи охорони праці в галузі туризму.

Тема 2. Система управління охороною праці на виробництві та в галузі.

Тема. Забезпечення виробничої санітарії та гігієни праці при проведенні польових туристичних робіт.

Тема 4. Вимоги безпеки праці при проведенні польових робіт у галузі туризму.

Тема 5. Актуальні проблеми охорони праці при проведенні польових табірних та камеральних роботах .

Тема 6. Основні заходи пожежної профілактики при туристичних роботах .

Тема 7. Соціальне страхування від нещасного випадку та професійного захворювання на виробництві.

Тема 8. Аналіз та розслідування нещасних випадків при проведенні туристичних робіт.

Розділ 2. Цивільний захист

Тема 9. Передумови виникнення та правова основа цивільного захисту відповідно до Кодексу цивільного захисту України.

Тема 10. Надзвичайні ситуації та їхній вплив на життєдіяльність населення.

Тема 11. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій.

Тема 12. Основні поняття і визначення при оцінці радіаційної та хімічної обстановки.

Тема 13. Планування заходів та підготовка населення до дій у надзвичайних ситуаціях.

Тема 14. Ліквідація надзвичайних ситуацій.

Тема 15. Основи стійкості роботи об'єктів народного господарства в надзвичайних ситуаціях.

Тема 16. Специфічні надзвичайні ситуації в Україні та світі.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Основними видами навчальних аудиторних занять, під час яких здобувачі вищої освіти отримують необхідні знання, є лекції, семінарські заняття, консультації.

При викладанні лекційного матеріалу передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як лекції – бесіди і лекції-візуалізації. Лекція-бесіда забезпечує безпосередній контакт викладача з аудиторією і дозволяє привернути увагу здобувачів вищої освіти до найбільш важливих питань теми лекції, визначити у процесі діалогу особливості сприйняття навчального матеріалу здобувачами вищої освіти.

Лекція-візуалізація – візуальна форма подачі лекційного матеріалу з розгорнутим або коротким коментуванням візуальних матеріалів, що переглядають технічними засобами навчання або аудіо-відеотехніки. При проведенні семінарських занять передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як робота у малих групах або дискусія.

Здобувачі вищої освіти працюють з друкованим інформативним матеріалом або з матеріалом мережі Інтернет, виконують усні та письмові завдання (контрольні питання або тести), виступають з доповідями і презентаціями, підготовленими як індивідуальні проекти. Програмою передбачено такі проекти для формування професійної компетентності: виступ за темою індивідуального науково-дослідного завдання (або з темою самостійного вивчення дисципліни) та виступ-інформування за темами семінарських занять (у вигляді презентації або реферату).

Завдання для самостійного вивчення навчальної дисципліни

1.	Соціальне партнерство як принцип законодавчого та нормативно-правового забезпечення охорони праці. Соціальний діалог в Європейському Союзі.
2.	Примірний розподіл функціональних обов'язків з охорони праці керівників, посадових осіб і фахівців підприємства галузі. Пріоритет функцій забезпечення безпеки. Ефективність функціональної структури СУОП. Планування заходів з охорони праці. Види планування та контролю стану охорони праці. Виявлення, оцінка та зменшення ризиків небезпечних подій.
3.	Основні причини виробничих травм та професійних захворювань. Розподіл травм за ступенем тяжкості.
4.	Шкідливі хімічні речовини, біологічні чинники, виробничий пил. Вібрація, шум, інфразвук, ультразвук. Виробничі випромінювання. Мікроклімат робочої зони.
5.	Вимоги безпеки до лабораторних приміщень та обладнання для наукових досліджень.
6.	Забезпечення безпечної евакуації персоналу. Пожежна безпека технологічного устаткування, електрообладнання, систем опалення, вентиляції.
7.	Обов'язки та права суб'єктів страхування від нещасних випадків. Обов'язки Фонду. Права та обов'язки застрахованої особи. Права та обов'язки роботодавця як страхувальника.
8.	Виробничі небезпеки та шкідливості, які характерні для галузі туризму та рекреації.
9.	Біологічна дія іонізуючого випромінювання (ІВ). Особливості впливу ІВ на живі організми.
10.	Гостра і хронічна променеві хвороби. Зовнішнє і внутрішнє проміння.
11.	. Природні та штучні джерела Іонізуючого випромінювання.
12.	Ядерний паливний цикл. Особливості аварій на АЕС.
13.	Шляхи надходження радіонуклідів (РН) у живий організм. Радіоактивне забруднення ґрунту, продукції рослинництва та тваринництва.

14.	Способи і види дезактивації. Технічні засоби дезактивації. Дезактивація харчової сировини і продуктів рослинного походження
15.	Класифікація приладів радіаційного контролю. Вимоги норм радіаційної безпеки. Поділ забрудненої території України на радіоекологічні зони.
16.	Медичний спосіб захисту населення

Навчальний контент

№ з/п	Назва теми
1.	Побудова, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці
2.	Порядок розрахунку коефіцієнта з охорони праці на підприємстві
3.	Порядок підготовки, допуску працівників до проведення польових туристичних робіт та забезпечення виробничої санітарії і гігієни праці.
4.	Забезпечення безпеки праці та техніки безпеки при польових туристичних роботах
5.	Вимоги охорони праці при проектуванні туристичних заходів та робіт та території туристичних об'єктів та інфраструктури
6.	Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві
7.	Забезпечення пожежної безпеки при проведенні туристичних робіт в галузі.
8.	Навчання та підготовка персоналу туристичних організацій з охорони праці та пожежної безпеки
9.	Законодавча база цивільного захисту
10.	Заходи щодо захисту населення під час загрози та вчинення терористичних актів
11.	Надзвичайні ситуації та характеристика осередків ураження
12.	Засоби індивідуального захисту населення від сильнодіючих отруйних речовин
13.	Захисні споруди цивільного захисту і вимоги, які ставляться до них
14.	Оцінка радіаційної обстановки за допомогою радіаційної лінійки
15.	Прогнозування наслідків впливу (викиду) небезпечних хімічних речовин
16.	Методика оцінки стійкості роботи с.-г. об'єкта у надзвичайних ситуаціях

Формування програмних компетентностей

Інтегральна компетентність:

ІК. Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері туризму і рекреації.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до організації, планування, прогнозування результатів діяльності.

ЗК5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 7. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Спеціальні компетентності:

СК2. Здатність планувати і виконувати наукові та/або прикладні дослідження у сфері туризму та рекреації.

Програмні результати навчання:

РН10. Приймати ефективні рішення у сфері туризму та рекреації щодо розв'язання широкого кола проблем, зокрема безпеки і якості туристичного обслуговування.

Перелік універсальних, “ м'яких” навичок (soft skills)

1. допитливість – відбувається під час засвоєння теоретичного матеріалу та здійснення самостійної роботи з метою розширення знань з дисципліни;
2. наполегливість – проявляється під час виконання практичних робіт та індивідуальних завдань;
3. уміння працювати в команді - вміння слухати і поєднувати власні амбіції із колективною справою, вміння переконувати і знаходити компроміс, застосовується під час дискусійних обговорень, в ділових іграх, при опрацюванні практичних кейсів;
4. відповідальність – почуття обов'язку перед одногрупниками, необхідність пояснити причини невиконання чи невчасного виконання завдання та шляхи виправлення ситуації;
5. креативність, критичне мислення – вміння знаходити нестандартні нові рішення знайомих ситуацій, розуміння, аналіз, пошук вирішення актуальних проблем у розрізі дисципліни та висвітлення результатів під час занять, участь в конференціях і круглих столах, наукові публікації;
6. системне мислення – вміння планувати, ставити поточні та кінцеві цілі та реалізовувати їх, аналізувати складні ситуації, знаходити оптимальне рішення;
7. робота з інформацією – вміння збирати, аналізувати й оцінювати нову інформацію, задавати потрібні питання; орієнтуватися у широкому інформаційному полі сучасного світу.

Форми та методи навчання.

Лекційні заняття обов'язково супроводжуються мультимедійною презентацією і відбуваються у таких формах: лекція-діалог (лекція-бесіда), лекція-візуалізація, лекція-дискусія, проблемна лекція, лекція із запланованими помилками тощо. Практичні та семінарські заняття відбуваються у таких формах: робота в групах, мозкова атака, презентація, ділова гра, семінар-дискусія і т.д.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота (разом 25+25 балів)								Сума	
розділ 1								50 балів	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
6	7	6	6	6	6	6	7		
розділ 2								50 балів	
T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16		
6	6	7	7	6	6	6	6		

T1, T2 ... T16– теми

АКАДЕМІЧНА ПОЛІТИКА КУРСУ.

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн форматі за погодженням із керівником курсу. Усі види робіт з навчальної дисципліни необхідно виконати і захистити у вказані терміни. Організація та проведення навчального процесу в університеті регулюється **Положенням про організацію освітнього процесу у Львівському національному університеті природокористування:**

<http://lnau.edu.ua/lnau/index.php/uk/navchchas/zagalpolog.html>

Здобувачі, які пропустили заняття з поважної причини, відпрацьовують їх у додатковий час згідно графіка консультацій викладача. Роботи, які здаються і захищаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (80% від можливої максимальної кількості балів). Перескладання проміжних модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). Процедура відпрацювання пропущених занять регулюється **Положенням про порядок відпрацювання студентами Львівського національного університету природокористування пропущених лекційних, практичних, лабораторних та семінарських занять:**

<http://lnau.edu.ua/lnau/index.php/uk/navchchas/zagalpolog.html>

Жодні форми порушення академічної доброчесності не допускаються. Здобувачам варто бути толерантними, поважати чужу думку. Заперечення необхідно формулювати в коректній формі. Не допускаються підказування і списування під час здачі самостійних робіт і проміжного контролю, копіювання вирішених завдань іншими особами. Мобільні пристрої під час проведення аудиторних занять дозволяється використовувати лише з дозволу викладача. Політика щодо академічної доброчесності побудована на основі **Положення про академічну доброчесність у Львівському національному університеті природокористування:**

<http://lnau.edu.ua/lnau/index.php/uk/navchchas/zagalpolog.html>

Плагіат та інші форми нечесної роботи неприпустимі. В університеті діє чітка процедура антиплагіатної перевірки, що регулюється **Положення про систему виявлення та запобігання академічному плагіату у Львівському національному університеті природокористування за допомогою антиплагіатної інтернет системи (програмно-обчислювального комплексу) StrikePlagiarism:** <http://lnau.edu.ua/lnau/index.php/uk/navchchas/zagalpolog.html>

Епідемія коронавірусу та російсько-українська війна стали випробуванням для освіти, тому під час навчання активно проводиться дистанційне навчання з використанням різноманітних платформ для виготовлення цифрового навчального контенту та онлайн взаємодії. Зокрема: Платформа Moodle, Платформа Google Classroom, Zoom, Google Hangout Meet, Skype, Viber. Політика щодо умов організації освітнього процесу в умовах пандемії регулюється **Тимчасовим положенням про організацію освітнього процесу в умовах пандемії, зумовленої COVID-19 у Львівському національному університеті природокористування:**

<http://lnau.edu.ua/lnau/index.php/uk/navchchas/zagalpolog.html>

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Базовий

1. Пістун І.П., Березовецький А.П., Ковальчук Ю.О. Охорона праці у галузі сільського господарства(Землевпорядкування,геодезія): Навч. посіб. – Суми,,: Університетська книга, 2006. – 375 с.
2. Цивільна оборона / за ред. В.С.Франчука.-Львів: Афіша, 2000.

Допоміжний

1. Пістун І.П., Березовецький А.П., Трунова І.О., Кельман І.І., Затварська Т.Ю. Охорона праці. Практикум: Навчальний посібник. – Львів: «Тріада плюс», 2011. – 436 с.
2. Березовецька І.А., Трунова І.О., Березовецький А.П., Пістун І.П. Охорона праці (лісопаркове господарство): Львів: Ліга-Прес, 2012, - 495 с.
3. Пістун І.П., Березовецький А.П., Березовецький С.А. Охорона праці в галузі сільського господарства (рослинництво): Навчальний посібник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2009. 368 с.
4. Шоботов В.М. Цивільна оборона.-К.: Центр навчальної літератури, 2004.- 438 с.
5. Манойло О.Г., Осипенко В.І., Булюк В.І., Швець В.Г. Цивільний захист: Навчальний посібник для студентів всіх спеціальностей /за редакцією О.Г.

- Манойло/. Одеська національна академія харчових технологій, 2013 – 108 с.
6. Кодекс цивільного захисту України, указ президента України від 2.10.2012 №5403-VI // Голос України від 20.11.2012 - № 220.

12. Інформаційні ресурси

1. Бібліотечно-інформаційні ресурси — [книжковий фонд](#), періодика та фонди на [електронних носіях](#) бібліотеки ЛНАУ, державних органів науково-технічної інформації, наукових, науково-технічних бібліотек та інших наукових бібліотек України.
2. Електронні інформаційні ресурси мережі інтернет з переліком сайтів:
  1. Офіційне інтернет-представництво Президента України <http://www.president.gov.ua/>.
  2. Верховна Рада України <http://www.rada.kiev.ua>
  3. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>.
  4. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України <http://www.mon.gov.ua>, www.osvita.com.
  5. <http://www.dnop.kiev.ua> - Офіційний сайт Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду (Держгірпромнагляду).
  6. <http://www.social.org.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.
  7. <http://base.safework.ru/iloenc> - Энциклопедия по охране и безопасности труда МОТ.
  8. <http://base.safework.ru/safework> - Библиотека безопасного труда МОТ.
  9. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
  10. <http://www.budinfo.com.ua> - Портал «Украина строительная: строительные компании Украины, строительные стандарты: ДБН ГОСТ ДСТУ».
  11. <http://www.twirpx.com/about/search/?searchid=139800&text=%D0%BE%D1%85%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96>